

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA w ŁODZI

ul. Piotrkowska 120

90-006 Łódź

Tel. (0-42) 636-36-89, Fax (0-42) 636-07-12

E-mail: lodz@uokik.gov.pl

RŁO-61- 19(17)08/AK

Łódź, dnia 29 sierpnia 2008 r.

DECYZJA Nr RŁO 40/2008

Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm. Dz. U. Nr 99, poz. 660, Dz. U. Nr 171, poz. 1206) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134 poz. 939), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko Magdalenie Ewie Lelonek, prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą MIXT, ul. Niecała 3/7, 25-305 Kielce,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów:

- a) o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów bezprawne działanie Magdaleny Ewy Lelonek polegające na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, we wzorcu umowy pn.: „WARUNKI UCZESTNICTWA W OBOZIE SPORTOWO-TENISOWYM ORGANIZOWANYM PRZEZ MIXT MAGDALENA LELONEK” o treści:
- „Jeżeli w wyniku zmiany ceny obozu podwyżka nie przekroczy 15% dotychczasowej ceny, Rodzic/Opiekun prawny ma prawo zrezygnować z imprezy, lecz stosuje się w zależności od terminu rezygnacji potrącenie wpłat zgodnie z & 7 „Warunków”. Jeżeli podwyżka przekroczy 15% ceny globalnej, wówczas Rodzic/Opiekun prawny ma prawo do rezygnacji z obozu i zwrotu pełnej kwoty.”,
  - „Rodzicowi/Opiekunowi prawnemu nie przysługuje zwrot wartości świadczeń, których uczestnik nie wykorzystał w czasie trwania obozu z przyczyn leżących po stronie uczestnika” .”,
- b) o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów bezprawne działanie Magdaleny Ewy Lelonek polegające na stosowaniu we wzorcu umowy pn.: „WARUNKI UCZESTNICTWA W OBOZIE SPORTOWO-TENISOWYM ORGANIZOWANYM PRZEZ MIXT MAGDALENA LELONEK”, postanowienia które jest sprzeczne z art. 17 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29

sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U z 2004 r. Nr 223, poz. 2268, ze zm.) o treści:

- „Organizator zastrzega sobie prawo do zmiany ceny obozu w terminie do 20 dni przed datą rozpoczęcia obozu z powodu zmiany stosunków prawnych, np. zmiany taryf przewozowych, cen paliwa, opłat urzędowych, podatków.”,

i stwierdza jej zaniechanie z dniem 30 czerwca 2008 r.

Uzasadnienie

W dniu 20 grudnia 2007 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej: „Prezes Urzędu”) wszczął postępowanie wyjaśniające, mające na celu badanie rynku świadczenia usług turystycznych w zakresie stanu konkurencji na tym rynku oraz stanu ochrony praw konsumentów, w szczególności w zakresie możliwych naruszeń praw konsumentów w związku ze stosowaniem niedozwolonych postanowień umownych. W ramach ww. postępowania Prezes Urzędu dokonał między innymi kontroli wzorców umów stosowanych przez Magdalenę Ewę Lelonek, prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą MIXT, (zwana dalej: „Magdalena Lelonek”). W wyniku kontroli Prezes Urzędu ustalił, że Magdalena Lelonek we wzorcu umowy - „WARUNKI UCZESTNICTWA W OBOZIE SPORTOWO-TENISOWYM ORGANIZOWANYM PRZEZ MIXT MAGDALENA LELONEK” (zwany dalej: „wzorzec umowy”) stosuje postanowienia o treści:

- „Jeżeli w wyniku zmiany ceny obozu podwyżka nie przekroczy 15% dotychczasowej ceny, Rodzic/Opiekun prawny ma prawo zrezygnować z imprezy, lecz stosuje się w zależności od terminu rezygnacji potrącenie wpłat zgodnie z & 7 „Warunków”. Jeżeli podwyżka przekroczy 15% ceny globalnej, wówczas Rodzic/Opiekun prawny ma prawo do rezygnacji z obozu i zwrotu pełnej kwoty.” (**& 12 zdanie drugie i trzecie wzorca umowy**),
- „Rodzicowi/Opiekunowi prawnemu nie przysługuje zwrot wartości świadczeń, których uczestnik nie wykorzystał w czasie trwania obozu z przyczyn leżących po stronie uczestnika” .” (**& 15wzorca umowy**),
- „Organizator zastrzega sobie prawo do zmiany ceny obozu w terminie do 20 dni przed datą rozpoczęcia obozu z powodu zmiany stosunków prawnych, np. zmiany taryf przewozowych, cen paliwa, opłat urzędowych, podatków.” (**& 12 zdanie pierwsze wzorca umowy**).

W wyniku przeprowadzonej Prezes Urzędu ustalił, że postanowienie wskazane w & 12 zdanie drugie i trzecie wzorca umowy może być tożsame z klauzulą wpisaną pod pozycją 1131 w dniu 10 kwietnia 2007 r. do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (zwany dalej: „Rejestr”) na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 lutego 2006 r., sygnatura akt XVII AmC 100/04, o treści: „W przypadku, gdy podwyżka cen wyniesie mniej niż 10% pierwotnej ceny imprezy, Klient jest zobowiązany do dopłaty środków pieniężnych, bez prawa do bezkosztowego odstąpienia od umowy (ewentualna rezygnacja może nastąpić zgodnie z punktem 4.3). W przypadku, gdy podwyżka wyniosłaby więcej niż 10% ceny wykupionych świadczeń, Klient jest uprawniony do odstąpienia od umowy bez uiszczania dodatkowych opłat (w takim przypadku JET TOURISTIC POLAND Sp. z o .o. jest zobowiązana do zwrotu uprzednio wpłaconych przez klienta środków pieniężnych w ciągu 7

dni) lub skorzystania z innej imprezy porównywalnej cenowo, oczywiście jeśli będziemy w stanie Państwu taką imprezę zaoferować." Postanowienie wskazane w & 15 wzorca umowy może być tożsame z klauzulą wpisaną pod pozycją 1086 do Rejestru w dniu 27 marca 2007 r. na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 29 stycznia 2007 r., sygnatura akt XVII AmC 160/05, o treści: „Niewykorzystanie któregośkolwiek ze świadczeń przez Uczestnika nie upoważnia do żądania zwrotu zapłaconej kwoty”. Natomiast postanowienie wskazane w & 12 zdanie pierwsze wzorca umowy jest sprzeczne z zapisami art. 17 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U z 2004 r. Nr 223, poz. 2268, ze zm.).

W dniu 24 kwietnia 2008 r. Prezes Urzędu wszczął z urzędu Postanowieniem Nr 1/61-8/08 (dowód: karty Nr 1 – 2) postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Magdalenę Lelonek praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na godzącym w nie, bezprawnym stosowaniu we wzorcu umowy postanowień o następującej treści:

- „Jeżeli w wyniku zmiany ceny obozu podwyżka nie przekroczy 15% dotychczasowej ceny, Rodzic/Opiekun prawny ma prawo zrezygnować z imprezy, lecz stosuje się w zależności od terminu rezygnacji potrącenie wpłat zgodnie z & 7 „Warunków”. Jeżeli podwyżka przekroczy 15% ceny globalnej, wówczas Rodzic/Opiekun prawny ma prawo do rezygnacji z obozu i zwrotu pełnej kwoty.” (& 12 zdanie drugie i trzecie) - które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego,
- „Rodzicowi/Opiekunowi prawnemu nie przysługuje zwrot wartości świadczeń, których uczestnik nie wykorzystał w czasie trwania obozu z przyczyn leżących po stronie uczestnika” .” (& 15) - które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego,
- „Organizator zastrzega sobie prawo do zmiany ceny obozu w terminie do 20 dni przed datą rozpoczęcia obozu z powodu zmiany stosunków prawnych, np. zmiany taryf przewozowych, cen paliwa, opłat urzędowych, podatków.” (& 12 zdanie pierwsze) – które jest niezgodne z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U z 2004 r. Nr 223, poz. 2268, ze zm.),

co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 cytowanej na wstępie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania (dowód: karty Nr 12,18), Magdalena Lelonek w piśmie z dnia 10 maja 2008 r. poinformowała, że z wzorca umowy zostały usunięte klauzule kwestionowane przez Prezesa Urzędu. Dodatkowo w piśmie z dnia 28 maja 2008 r. zobowiązała się do opracowania do dnia 20 czerwca 2008 r. nowego wzorca umowy, który nie będzie zawierał kwestionowanych przez Prezesa Urzędu postanowień oraz oświadczyła, iż do dnia 30 czerwca 2008 r. przygotowuje i roześle aneksy do realizowanych już umów. Jednocześnie w związku z zaproponowanym zobowiązaniem Magdalena Lelonek wystąpiła z wnioskiem o wydanie w przedmiotowym postępowaniu decyzji w trybie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm. Dz. U. Nr 99, poz. 660, Dz. U. Nr 171, poz. 1206) (zwana dalej: „ustawa o okik.”) (dowód: karta Nr 18). Powyższy wniosek Magdalena Lelonek ponowiła w piśmie z dnia 16 czerwca 2008 r. adresowanym bezpośrednio do Prezesa Urzędu (dowód: karty Nr 28-30). Jednocześnie w piśmie tym poinformowała, że jest organizatorem jednej imprezy turystycznej w roku, to jest obozu tenisowego dla około 50 dzieci. Dodatkowo wyjaśniła, że

zmieniła stosowany wzorzec umowy, wykreślając z niego kwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienie oraz w trybie natychmiastowym wysłała do wszystkich klientów aneksy uwzględniające wprowadzone zmiany (dowód: karta Nr 29). W 2007 r. przychód Magdaleny Lelonek z tytułu organizacji imprez turystycznych wyniósł 9 062,35 zł i na prowadzonej przez nią działalności gospodarczej odnotowała stratę (dowód: karty Nr 18 i 31). W dniu 20 lipca 2008 r. Magdalena Lelonek przesłała dowody potwierdzające aneksowanie umów zawartych na podstawie poprzedniego wzorca umowy wraz z nowym wzorcem umowy (dowód: karta Nr 33-36). Ponadto Magdalena Lelonek podniosła, że nie kwestionuje zarzutów postawionych przez Prezesa Urzędu oraz stwierdziła, że jej zachowanie nie wynikało ze złej woli ale z bezkrytycznego skorzystania z wzorców umów publikowanych przez organizatorów turystyki na stronach internetowych (dowód: karta Nr 28-29).

Prezes Urzędu ustalił co następuje:

Magdalena Lelonek jest przedsiębiorcą wpisanym pod numerem 15 705/99/U do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Kielce i prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą MIXT w Kielcach. Zgodnie z przedstawionym aktualnym zaświadczeniem o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej przedmiotem działalności Magdaleny Lelonek są usługi turystyczne prowadzone między innymi w ramach działalności organizatorów turystyki (dowód: karta Nr 10).

Przedmiotem analizy Prezesa Urzędu w ramach niniejszego postępowania był wzorzec umowy o nazwie „WARUNKI UCZESTNICTWA W OBOZIE SPORTOWO-TENISOWYM ORGANIZOWANYM PRZEZ MIXT MAGDALENA LELONEK”. Jest to wzorzec umowy w rozumieniu art. 384 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16. poz. 93, ze zm.) (zwany dalej – „k.c.” lub „kodeks cywilny”).

We wskazanych powyżej wzorcu umowy Magdalena Lelonek ustaliła jednostronnie następujące postanowienia:

- „Jeżeli w wyniku zmiany ceny obozu podwyżka nie przekroczy 15% dotychczasowej ceny, Rodzic/Opiekun prawny ma prawo zrezygnować z imprezy, lecz stosuje się w zależności od terminu rezygnacji potrącenie wpłat zgodnie z & 7 „Warunków”. Jeżeli podwyżka przekroczy 15% ceny globalnej, wówczas Rodzic/Opiekun prawny ma prawo do rezygnacji z obozu i zwrotu pełnej kwoty.” (**& 12 zdanie drugie i trzecie wzorca umowy**),
- „Rodzicowi/Opiekunowi prawnemu nie przysługuje zwrot wartości świadczeń, których uczestnik nie wykorzystał w czasie trwania obozu z przyczyn leżących po stronie uczestnika” .” (**& 15 wzorca umowy**),
- „Organizator zastrzega sobie prawo do zmiany ceny obozu w terminie do 20 dni przed datą rozpoczęcia obozu z powodu zmiany stosunków prawnych, np. zmiany taryf przewozowych, cen paliwa, opłat urzędowych, podatków.” (**& 12 zdanie pierwsze wzorca umowy**).

Prezes Urzędu ustalił, że:

- Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w wyroku z dnia 27 lutego 2006 r., sygnatura akt XVII AmC 100/04, uznał za niedozwolone postanowienie umowne o treści: „W przypadku, gdy podwyżka cen wyniesie mniej niż 10% pierwotnej ceny imprezy, Klient jest zobowiązany do dopłaty środków pieniężnych, bez prawa do bezkosztowego odstąpienia od umowy (ewentualna rezygnacja może nastąpić

zgodnie z punktem 4.3). W przypadku, gdy podwyżka wyniosłaby więcej niż 10% ceny wykupionych świadczeń, Klient jest uprawniony do odstąpienia od umowy bez uiszczania dodatkowych opłat (w takim przypadku JET TOURISTIC POLAND Sp. z o .o. jest zobowiązana do zwrotu uprzednio wpłaconych przez klienta środków pieniężnych w ciągu 7 dni) lub skorzystania z innej imprezy porównywalnej cenowo, oczywiście jeśli będziemy w stanie Państwu takową imprezę zaoferować.". Postanowienie to zostało wpisane pod pozycją 1131, w dniu 10 kwietnia 2007 r. do Rejestru.

- Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w wyroku z dnia 29 stycznia 2007 r., sygnatura akt XVII AmC 160/05, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone, postanowienie umowne o treści: „Niewykorzystanie któregokolwiek ze świadczeń przez Uczestnika nie upoważnia do żądania zwrotu zapłaconej kwoty”, które zostało wpisane do Rejestru pod pozycją 1086.
- Uprawnienia i ograniczenia organizatora turystyki dotyczące zmiany ceny ustalonej w umowie wynikają wprost z art. 17 ustawy o usługach turystycznych. Zgodnie z ust. 2 przywołanego art. 17 ustalona w umowie cena nie może być podwyższona w okresie 20 dni przed datą wyjazdu. Ww. artykuł stanowi zamknięty katalog przyczyn wzrostu cen imprezy turystycznej i nie może być rozszerzony. Natomiast ust. 1 ww. artykułu wskazuje, że cena ustalona w umowie nie może być podwyższona, chyba że umowa wyraźnie przewiduje możliwość podwyższenia ceny, a organizator turystyki udokumentuje wpływ na podwyższenie ceny jednej z następujących okoliczności:
  - 1) wzrostu kosztów transportu;
  - 2) wzrostu opłat urzędowych, podatków lub opłat należnych za takie usługi, jak lotniskowe, załadunkowe lub przeładunkowe w portach morskich i lotniczych;
  - 3) wzrostu kursów walut.

Przesłany przez Magdalenę Lelonek nowy wzorzec umowy: „WARUNKI UCZESTNICTWA W OBOZIE SPORTOWO-TENISOWYM ORGANIZOWANYM PRZEZ MIXT MAGDALENA LELONEK” nie zawierał kwestionowanych przez Prezesa Urzędu postanowień (& 12 i 15 „WARUNKÓW UCZESTNICTWA (...) zostały wykreślone) a dowody nadania aneksów do umów wprowadzających ww. zmiany wskazują, że w dniu 30 czerwca 2008 r. Magdalena Lelonek wysłała uczestnikom obozu tenisowego w 2008 r. ostatnie aneksy, zmieniające umowy zawierające dotychczasowe wzorce umów.

Prezes Urzędu zważył co następuje:

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o okik, zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Stosownie do art. 24 ust. 2 ww. ustawy, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Za bezprawne działanie przedsiębiorcy uznaje się między innymi stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.). Wskazany przepis zawiera otwarty katalog działań stanowiących praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów.

Stwierdzenie praktyki określonej w art. 24 ust. 1 i 2 i ust. 2 pkt 1 ustawy o okik wymaga wykazania, że spełnione zostały łącznie trzy przesłanki:

- 1) działanie przedsiębiorcy,
- 2) noszące znamiona bezprawności,
- 3) godzące w zbiorowy interes konsumentów.

Ad. 1) Stosownie do art. 4 pkt 1 ustawy o okik, ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy, rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej (...). Przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 ze zm.) jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej. Przepis art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej definiuje działalność gospodarczą jako zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły.

Magdalena Lelonek jest przedsiębiorcą wpisanym pod numerem 15 705/99/U do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Kielce i prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą MIXT w Kielcach. Tym samym jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o okik.

Ad. 2) Dla uznania działania przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest, aby miało ono charakter bezprawny.

Bezprawność to sprzeczność zachowania z przepisami prawa oraz z zasadami współżycia społecznego. Chodzi więc o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym jako całością. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, niezależnym od wystąpienia szkody czy od zamiaru podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy o usługach turystycznych cena ustalona w umowie nie może być podwyższona, chyba że umowa wyraźnie przewiduje możliwość podwyższenia ceny, a organizator turystyki udokumentuje wpływ na podwyższenie ceny jednej z następujących okoliczności:

- 1) wzrostu kosztów transportu;
- 2) wzrostu opłat urzędowych, podatków lub opłat należnych za takie usługi, jak lotniskowe, załadunkowe lub przeładunkowe w portach morskich i lotniczych;
- 3) wzrostu kursów walut.

Ponadto ust. 2. tego artykułu stwierdza, iż w okresie 20 dni przed datą wyjazdu cena ustalona w umowie nie może być podwyższona.

Magdalena Lelonek we wzorcu umowy w zdaniu pierwszym & 12 jednostronnie ustaliła, że „Organizator zastrzega sobie prawo do zmiany ceny obozu w terminie do 20 dni przed datą rozpoczęcia obozu z powodu zmiany stosunków prawnych, np. zmiany taryf przewozowych, cen paliwa, opłat urzędowych, podatków.” .

Porównanie treści wzorca umowy z zapisami art. 17 ustawy o usługach turystycznych wskazuje, że kształtuje on prawa konsumenta w sposób sprzeczny z obowiązującym prawem. Przede wszystkim umożliwia Magdalenie Lelonek podwyższenie ceny usługi w innych przypadkach niż określone w ustawie o usługach turystycznych. Rozszerza katalog przyczyn

podniesienia ceny imprezy turystycznej nie tylko do udokumentowanych przyczyn wskazanych w ww. ustawie dotyczących podniesienia ceny imprezy turystycznej, ale również do dowolnych przyczyn wynikających ze zmiany stosunków prawnych innych niż wskazane w punkcie 1, 2 i 3 art. 17 ust. 1 ww. ustawy. Ponadto zapis wzorca umowy w brzmieniu ustalonym przez Magdalenę Lelonek stanowi otwarty katalog przyczyn prawnych upoważniających ją do zmiany ceny imprezy turystycznej w przypadku zmian stosunków prawnych. Jednocześnie zastrzegając sobie prawo do zmiany ceny do 20 dni przed datą rozpoczęcia obozu, Magdalena Lelonek, biorąc pod uwagę treść art. 17 ust. 2. ustawy o usługach turystycznych, przyznała sobie prawo do zmiany ceny również 20 dnia przed datą wyjazdu. Art. 17 ust. 2. ww. ustawy wprost stwierdza, iż w okresie 20 dni przed datą wyjazdu cena ustalona w umowie nie może być podwyższona. Tym samym Magdalena Lelonek poprzez zapis zastrzegający prawo do zmiany ceny do 20 dni przed datą rozpoczęcia obozu, wydłużyła o jeden dzień termin upoważniający ją do zmiany cen usług turystycznych ponad termin wskazany w art. 17 ust. 2 ustawy o usługach turystycznych. Należy nadmienić, że w wyroku z dnia 22 czerwca 2005 r., sygnatura akt: XVII Amc 90/2004 Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdził, że „Biuro podróży nie ma prawa dowolnie wskazywać okoliczności, na skutek których cena wycieczki może zostać podwyższona (...)”.

Zgodnie z powyższym wykazano, iż sprzeczność ww. postanowienia umowy z przepisami art. 17 ustawy o usługach turystycznych stanowi o bezprawności działania Magdaleny Lelonek.

Art. 24 ust. 2 ustawy o okik zawiera przykładowy katalog praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Stosownie do art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o okik, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.) (zwana dalej: „k.p.c.”).

Na mocy art. 479⁴⁵ § 1 k.p.c., Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów jest obowiązany przesyłać Prezesowi Urzędu odpis każdego prawomocnego wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Na podstawie takich wyroków, Prezes Urzędu jest zobowiązany do prowadzenia rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, stosownie do art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Przepis art. 479⁴⁵ § 3 k.p.c. ustanawia zasadę tzw. formalnej jawności Rejestru, stanowiąc, że Rejestr jest jawny. Jawność rejestru oznacza, że Rejestr jest dostępny dla każdego zainteresowanego, czyli każdy ma do niego prawo wglądu. Skutkiem formalnej jawności Rejestru jest niemożność zasłaniania się nieznajomością dokonanych w nim wpisów. W rejestrze tym przytacza się treść postanowień wzorców umowy uznanych przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone.

W ocenie Prezesa Urzędu, wpisanie takich postanowień do rejestru, o którym mowa wyżej, oznacza, że od tej chwili postanowienia te są zakazane we wszystkich wzorcach umów. Zakaz stosowania postanowień wpisanych do Rejestru, dotyczy nie tylko tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu zapadł wyrok w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, lecz również innych przedsiębiorców z danej branży. Za takim ujęciem przemawia podstawowy cel postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, jakim jest usunięcie z obrotu postanowień, które Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone. Chodzi bowiem o to, by konsumenci nie byli narażeni na te postanowienia w przyszłości w umowach zawieranych z innymi przedsiębiorcami. Ponadto, zdaniem Prezesa Urzędu, zakaz stosowania

niedozwolonych postanowień wpisanych do Rejestru dotyczy także postanowień podobnych. Przedsiębiorcy stosują bowiem postanowienia, których istota jest taka sama, lecz konstrukcja gramatyczna, szyk wyrazów w zdaniu są różne. W związku z tym, zakazane jest też stosowanie postanowienia, którego zakres jest tożsamy z zakresem postanowienia wpisanego do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Nie jest konieczna dokładna, literalna identyczność tych postanowień.

Stanowisko Prezesa Urzędu znajduje uzasadnienie w orzecznictwie. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (Sygn. akt III SZP 3/06) wskazał, iż stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Sąd Najwyższy uznał również, iż jeżeli Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uzna określoną klauzulę za niedozwoloną w wyniku przeprowadzonej kontroli abstrakcyjnej i zostanie ona wpisana do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a ust. 2 ustawy o okik¹ dopuszcza się każdy z przedsiębiorców, który wprowadza do stosowanych klauzul zmiany o charakterze kosmetycznym, polegające np. na przestawieniu szyku wyrazów lub zmianie użytych wyrazów, jeżeli zmiany te nie prowadzą do zmiany istoty klauzuli.

W ocenie Prezesa Urzędu stosowane postanowienie przez Magdalenę Lelonek we wzorcu umowy w zdaniu drugim i trzecim & 12 o treści: „Jeżeli w wyniku zmiany ceny obozu podwyżka nie przekroczy 15% dotychczasowej ceny, Rodzic/Opiekun prawny ma prawo zrezygnować z imprezy, lecz stosuje się w zależności od terminu rezygnacji potrącenie wpłat zgodnie z & 7 „Warunków”. Jeżeli podwyżka przekroczy 15% ceny globalnej, wówczas Rodzic/Opiekun prawny ma prawo do rezygnacji z obozu i zwrotu pełnej kwoty.”, jest tożsamy z postanowieniem wpisanym do Rejestru pod pozycją 1131. Postanowienie to zostało wpisane do Rejestru w dniu 10 kwietnia 2007 r. na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 27 lutego 2006 r., sygnatura akt XVII AmC 100/04, o treści: „W przypadku, gdy podwyżka cen wyniesie mniej niż 10% pierwotnej ceny imprezy, Klient jest zobowiązany do dopłaty środków pieniężnych, bez prawa do bezkosztowego odstąpienia od umowy (ewentualna rezygnacja może nastąpić zgodnie z punktem 4.3). W przypadku, gdy podwyżka wyniosłaby więcej niż 10% ceny wykupionych świadczeń, Klient jest uprawniony do odstąpienia od umowy bez uiszczania dodatkowych opłat (w takim przypadku JET TOURISTIC POLAND Sp. z o.o. jest zobowiązana do zwrotu uprzednio wpłaconych przez klienta środków pieniężnych w ciągu 7 dni) lub skorzystania z innej imprezy porównywalnej cenowo, oczywiście jeśli będziemy w stanie Państwu takową imprezę zaoferować.”. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdził, że: „postanowienie to jest sprzeczne z art. 385³ pkt 19 k.c., a tym samym art. 385¹ § 1 k.c. Stosownie do treści art. 385³ pkt 19 k.c. w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności przewidują wyłącznie dla kontrahenta konsumenta jednostronne uprawnienie do zmiany, bez ważnych przyczyn, istotnych cech świadczenia. Powyższa klauzula w sposób jednoznaczny pozwala na jednostronne podwyższenie ceny przez pozwanego, przy czym jeśli podwyżka nie przekracza 10%, konsument musi tę zmianę warunków zaakceptować. Jest to

---

¹ W dniu 21 kwietnia 2007 r. weszła w życie ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Na podstawie art. 137 ww. ustawy straciła moc ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Obecnie praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów została uregulowana w przepisie art. 24 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interes konsumenta, który pozostaje w stanie niepewności co do wysokości ceny. Podkreślić przy tym należy, że nawet w przypadku, gdy konsument ma prawo do odstąpienia od umowy bez uiszczania dodatkowych opłat, to i tak, w sytuacji gdy podwyższenie ceny nastąpi w krótkim czasie, poprzedzającym imprezę, konsument stawiany jest w przymusowej sytuacji mając wybór pomiędzy: akceptacją wyższej ceny, rezygnacją i poszukiwaniem innego kontrahenta (co w krótkim czasie może być bardzo trudne) lub zmianą planów urlopowych. W istocie, konsument jest poddany bardzo silnej, sprzecznej z dobrymi obyczajami presji, dającej możliwość wymuszania wyższych cen”. Postanowienie kwestionowane przez Prezesa Urzędu oraz postanowienie wpisane do rejestru, o którym mowa wyżej, pod pozycją 1131 są tożsame, czego nie naruszają różnice w zakresie użytych sformułowań i wyrazów. Postanowienia te uprawniają organizatora turystyki do jednostronnego podwyższenia ceny, przy czym jeśli podwyżka nie przekracza ustalonej granicy procentowej, konsument jest zmuszony pod groźbą uiszczenia dodatkowych opłat zmianę warunków zaakceptować. Ponadto, zarówno Magdalena Lelonek, której został postawiony zarzut w przedmiotowym postępowaniu, jak i przedsiębiorca, który stosował we wzorcu umowy postanowienie uznane za niedozwolone na mocy ww. wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (pierwotny adresat postanowienia uznanego za niedozwolone) prowadzili działalność gospodarczą na rynku usług turystycznych.

Również w ocenie Prezesa Urzędu postanowienie stosowane przez Magdalenę Lelonek we wzorcu umowy w & 15 o treści: - „Rodzicowi/Opiekunowi prawnemu nie przysługuje zwrot wartości świadczeń, których uczestnik nie wykorzystał w czasie trwania obozu z przyczyn leżących po stronie uczestnika” jest tożsame z postanowieniem wpisanym pod pozycją 1086. Postanowienie to zostało wpisane do Rejestru w dniu 27 marca 2007 r. na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 29 stycznia 2007 r., sygnatura akt XVII AmC 160/05, o treści: „Niewykorzystanie któregośkolwiek ze świadczeń przez Uczestnika nie upoważnia do żądania zwrotu zapłaconej kwoty”. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów stwierdził, że postanowienie to spełnia przesłanki niedozwolonego postanowienia umownego z art. 385 pkt. 12 k.c. zmierzając do wyłączenia obowiązku zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za świadczenie nie spełnione w całości lub części w przypadku rezygnacji konsumenta z zawarcia umowy lub jej wykonania. Cena imprezy turystycznej jest wynikiem zsumowania opłat za poszczególne świadczenia realizowane na rzecz klienta. Zapis ten nie różnicuje przyczyn nie wykorzystania świadczenia objętego umową, rażąco narusza interes konsumenta, gdyż prowadzi do obciążenia konsumenta całością umówionego świadczenia w sytuacji, gdy organizator turystyki nie realizując na jego rzecz świadczenia albo oszczędził z powodu niewykonywania świadczenia wpłaconą przez klienta kwotę, albo odzyskał jakąś część z kosztów jakie planował ponieść na realizację tego świadczenia. Postanowienie kwestionowane przez Prezesa Urzędu oraz postanowienie wpisane do rejestru, o którym mowa wyżej, pod pozycją 1086 są tożsame, czego nie naruszają różnice w zakresie użytych sformułowań i wyrazów. Postanowienia te umożliwiają organizatorowi turystyki przejęcie poniesionych przez konsumenta kosztów imprezy turystycznej, nienależnych organizatorowi turystyki. Ponadto, zarówno Magdalena Lelonek, której został postawiony zarzut w przedmiotowym postępowaniu, jak i przedsiębiorca, który stosował we wzorcu umowy postanowienie uznane za niedozwolone na mocy ww. wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (pierwotny adresat postanowienia uznanego za niedozwolone) prowadzili działalność gospodarczą na rynku usług turystycznych.

Zgodnie z powyższym wykazano, iż ww. postanowienia wzorca umowy są tożsame z klauzulami wpisanymi do Rejestru pod pozycjami 1131 oraz 1086 i tym samym są bezprawne.

Ad. 3) Przepisy ustawy o okik nie definiują pojęcia zbiorowego interesu konsumentów. Przepis art. 24 ust. 3 stanowi jedynie, że nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Z całą pewnością mamy do czynienia ze zbiorowym interesem konsumentów wówczas, gdy działanie przedsiębiorcy dotyczy, bądź może dotyczyć nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zindywidualizować.

W przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem praw nieograniczonej i nieokreślonej liczby konsumentów, którzy zapoznali się, bądź mogli zapoznać się z dostępnym powszechnie wzorcem umowy zawierającym postanowienia, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone i są sprzeczne z ustawą o usługach turystycznych i zawarli, bądź mogli zawrzeć umowę z Magdaleną Lelonek. W tej sytuacji bezprawne zachowanie przedsiębiorcy nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz mamy do czynienia z naruszonymi uprawnieniami określonego kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej grupy kontrahentów Magdaleny Lelonek.

Na skutek zamieszczenia we wzorcach umów postanowień, które zostały wpisane do Rejestru i postanowienia sprzecznego z ustawą o świadczeniu usług turystycznych, Magdalena Lelonek stosowała postanowienia, które są bezprawne. Takie działanie Magdaleny Lelonek godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Jak wynika z ustaleń dokonanych w niniejszej decyzji, Magdalena Lelonek zaprzestała stosowania kwestionowanych przez Prezesa Urzędu postanowień wzorca umowy pn.: „WARUNKI UCZESTNICTWA W OBOZIE SPORTOWO-TENISOWYM ORGANIZOWANYM PRZEZ MIXT MAGDALENA LELONEK” poprzez ich wykreślenie. Natomiast każda z umów, którymi Magdalena Lelonek była związana z uczestnikami obozu tenisowego w 2008 r., została zmieniona stosownymi aneksami. Ostatnie aneksy zostały wysłane do uczestników ww. obozu w dniu 30 czerwca 2008 r.

W związku z powyższym Prezes Urzędu uznał, iż nastąpiło zaniechanie stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów przez Magdalenę Lelonek w dniu 30 czerwca 2008 r.

Zgodnie z art. 27 ust. 1 ustawy o okik, nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującą zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24. W takim przypadku, Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania, przy czym ciężar udowodnienia okoliczności zaniechania stosowania zarzucanej praktyki spoczywa na przedsiębiorcy.

Wobec spełnienia przesłanek koniecznych do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o okik oraz przesłanek wydania decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania wskazanych w art. 27 ustawy o okik, Prezes Urzędu orzekł jak w sentencji.

Zgodnie z art. 106 ust 1 pkt 4 ustawy o okik Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w swojej decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy o okik. W przedmiotowej sprawie biorąc pod uwagę, że Magdalena Lelonek w 2007 r. z tytułu prowadzonej działalności organizatora turystyki osiągnęła przychód nie przekraczający 10 tysięcy zł., w 2007 r. wykazała stratą na prowadzonej działalności a świadczone przez nią usługi turystyczne ograniczały się do zorganizowania w danym roku jednej imprezy turystycznej - obozu tenisowego, Prezes Urzędu odstąpił od nałożenia kary na ww. przedsiębiorcę. Podejmując powyższą decyzję Prezes Urzędu wziął również pod uwagę fakt, iż Magdalena Lelonek w toku niniejszego postępowania współpracowała z Prezesem Urzędu, przyznała się do stosowania praktyk ograniczających konkurencję i podjęła niezwłocznie działania zmierzające do ich zaniechania.

Prezes Urzędu nie uwzględnił wniosku Magdaleny Lelonek o wydanie w przedmiotowej sprawie decyzji zobowiązującej przedsiębiorcę do podjęcia określonych działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom zbiorowych interesów konsumentów na podstawie art. 28 ustawy o okik. Zgodnie z treścią art. 28 ustawy o okik decyzja zastosowania ww. przepisu należy wyłącznie do Prezesa Urzędu. Prezes Urzędu uznał, że zebrany w postępowaniu wyjaśniającym materiał dowodowy, w świetle obowiązującego orzecznictwa, jest wystarczający do stwierdzenia stosowania przez Magdaleny Lelonek praktyki ograniczającej konkurencję. Tym samym nie ma potrzeby zastosowania art. 28 ustawy o okik, specyficznego środka zmierzającego do polubownego rozstrzygnięcia powstałego sporu. Ponadto rynek usług turystycznych był wielokrotnie kontrolowany przez Prezesa Urzędu a wyniki kontroli były przekazywane opinii publicznej i stowarzyszeniom organizatorów turystyki. W związku z powyższym organizatorzy turystyki, w tym Magdalena Lelonek, byli dobrze poinformowani o stwierdzonych przez Prezesa Urzędu praktykach ograniczających konkurencję na rynku usług turystycznych i przy dołożeniu należytej staranności mogli usunąć ze stosowanych przez siebie wzorców umów bezprawne postanowienia bez potrzeby wszczynania przeciwko nim postępowań administracyjnych.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o okik w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Łodzi.

Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów

Dyrektor Delegatury

Barbara Romańczak-Graca

Otrzymuje:

Magdalena Lelonek